

حدیث روز

امام علی علیه السلام :

فاعْتَبِرُوا بما أَصابَ الْأُمَّةَ الْمُسْتَكْبِرِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنْ بَاسِ اللَّهِ وَضَلَّاتِهِ، وَفَقَاتِهِ وَثَلَّاتِهِ، وَانْفَعُوا بِمَنَافِعِ خُدُودِهِمْ وَفَصَارِعِ جُنُودِهِمْ .

از عذاب خدا و سختگیری های او و خواری و کیفرهای او که بر سر امت های گردن کش پیش از شما آمده است عبرت بگیرید و از جای فرود

گونه هایشان و از قرارگاه پهلوهایشان (قبر و لحد) پند آموزید.

تاملی جامعه شناختی پیرامون حجاب و عفاف و یک راهبرد

می‌گردد. از این منظر اگر به مساله حجاب و عفاف نگریسته شود، بالطبع می‌توان احکام و تعاریف و حد و رسم‌هایی را جهت پیشگیری از حواشی و تنش‌های احتمالی متصور بود.

اما رویکرد چهارم به این موضوع را می‌توان فرهنگی دانست و از لنز فرهنگ و جهان فاعلتی و تشخصی به آن نگاه کرد. به تعبیر دیگر، فرهنگ به معنای «فرهنگ‌پذیری» یا «فرهنگ‌پذیری» است و از نگاه فردی به مساله عبور کرده، در واقع در صدد است که از نظم و دیسپلین قانونی و رسمی پا را فراتر گذاشته و یک رشد اجتماعی مبتنی بر اراده جمعی را که باورها و گزاره هایش به ساخت درونی سازی و بین الازهانیت رسیده رقم بزند. نگاه اول و دوم که اعتقادی و اخلاقی بود را در مقام تجویز و راهبردی می‌توان امری تربیتی و تدریجی عنوان نمود که متغیر اصلی و بازیگر اثرگذارش هم طبیعتاً خانواده و مدرسه می‌باشند.

فاز دوم که جنبه حقوقی دارد و خط مشی‌ها و پایدها و نبایدها را مشخص می‌کند نیز بر عهده قانون است و لبه رسمی هر فرهنگ و باوری جهت تثبیت و توسعه نیز همین محور می‌باشد. با این توضیح که فرهنگ بدون قانون قابل بقا نیست و قانون بدون فرهنگ نیز همین سرنوازش را تجربه خواهد کرد.

در واقع به تعبیر التوسر هر دولتی علاوه بر بعد سخت و سلطه گر بایستی بعد نرم و ایدئولوژیک هم داشته باشد تا تانسین و تثبیت و توسعه‌اش را تضمین بکند. اما بازیگر اصلی در بعد چهارم ماجرا توجه به عادتواره ها و ارتکازات اجتماعی است. این که چه باورهایی را از چه طریق و تاریخی وارد کانال فرهنگ کنیم، موضوع محور چهارم است. درک بینا ذهنیتی و غیررسمی و بدون تحمیل از بیرون نسبت به باورها و امتدادش در ساخت رفتار و کنش روزمره می‌تواند موضوع و محمل فرهنگ باشد.

حجاب و عفاف بدون مقاومت ذهنی در بخش‌های زیادی از جامعه ناشی از همین مساله است که به تعبیر بودیدو تبدیل به عادتواره شده و حاصل یک تاریخ و تطورات اجتماعی و سیاسی و مذهبی است. اتفاقاً در بخش هایی از جامعه هم که به عنوان آسیب شناسایی شده نیز داللت بر این موضوع است که هنوز وارد چرخه ساخت منش و تولید عادتواره (habitus) نشده و مکانیزم‌های موثر برای شکل‌گیری یک ذهنیت درست و مقبول، بدرستی عمل نکرده است. چرا که

عادت وار، نوعی آمادگی عملی، آموخنگی ضمنی، فراست، تربیت یافتگی اجتماعی از نوع ارتکاز یا ذوق و منش است که به عامل اجتماعی این امکان را می‌دهد تا روح قواعد، آداب، جهت‌ها، روند‌ها، ارزش‌ها، و دیگر امور حوزهٔ خاص خود (حوزه علمی، اقتصادی، ورزشی، هنری، سیاسی ...) را دریابد، درون آن پذیرفته شود، جا بیفتد و منشاً اثر شود. مارسل موس عادت‌واره را به عنوان آن جنبه‌هایی از فرهنگ معرفی می‌کند که در بدن و افعال روزمره افراد، گروه‌ها، جوامع و ملل تنشین شده‌اند.

به زعم او عادت‌واره شامل کلیت عادات اموخته شده، توانایی‌های جسمانی و بدنی، سبک‌ها، ذائقه‌ها و سایر اموخته‌های غیر برهانی و غیر گفتاری است که برای یک گروه بدیهی به نظر می‌آیند-به این صورت می‌توان گفت که این اموخته‌ها زیر سطح مرام و ایدئولوژی منطقی مشغول هستند. بازیگر این ماجرا در عصر حاضر نیز علاوه بر خانه و مدرسه و مسجد و منبر و محله که نقش بسزایی در ساخت ارتکازات و منش عمومی جامعه دارند و رفتار پرکنار و کنش‌های متعین و تعریف شده ای را ترتیب می‌دهند، رسانه می‌تواند باشد. برای ساخت و مدیریت فرهنگی جامعه بایستی حوزه ارتکازات و بینش‌های غیررسمی جامعه را که غالباً بطور ناخودگاه و غیرمدرسی در رگ های افکارعمومی تزریق می‌شوند، مورد توجه و تامل جدی قرار داد.

حجاب و عفاف را اگر از نگاه فرهنگ تحلیل نماییم، امری است که بایستی مبتنی بر فضا سازی و انگاره سازی و الگوسازی در پازل مدیریت فرهنگی تبدیل به عادتواره بخش‌های جامعه و جوان و نسل جدید جامعه شود. همراهی حداکثری نتیجه تداوم و استمرار و خلاقیت و تکرار در ساخت و تعمیق انگاره‌های مثبت پیرامون یک موضوع است. اینکۀ ذائقه و ذهنیت جامعه را چگونه مهندسی کنیم و در جنگ شناختی از مسمومیت‌ها رهایی بخشیم به این مساله برمی‌گردد که فضای واقعی و فضای ذهنی و فضای مجازی را با چه راهبرد و محتوایی در نسبت با موضوعات مدنظر پیش می‌بریم. از بلبوردهای سطح شهر تا تبلیغات تلویزیون تا فیلم و سریال های شبکه خانگی و صفحات و کانال‌های شبکه اجتماعی نقش تعیین کننده در شکل بخشی به درونی سازی یک مقاومت پیرامون حجاب و عفاف دارند.

و قابلیت درآمزدزایی در سطوح ملی و بین المللی را دارد. از این نکته نیز نباید غفلت کرد که اگر انیمیشن تولید شده، صادر نشود، شاهد صادر شدن و مهاجرت انیمیشن ساز به خارج از کشور خواهیم بود. حاسد علامتی، رئیس کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در این مراسم بیان کرد: در سال‌های گذشته سینمای کودک و نوجوان به عنوان سینمای استراتژیک کمتر مورد توجه قرار گرفته و نسبت به آن غفلت شده است. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در سال‌ها و ماه‌های اخیر نسبت به این موضوع به عنوان یکی از اولویت‌های اصلی توجه کرده است. نهادهای دولتی و حاکمیتی باید از تصدی‌گری عبور و در میدان تولی‌گری، کمک و تسهیل‌گری کنند. پویانمایی «چپه زنگ» نمونه این کار تولی‌گری است که باید از یکی از کارها بسیار زیاد انجام شود. پویانمایی زمانی موفق می‌شود که در کنار آن بازارپروازی فرهنگی هم داشته باشیم. ما به همکاری بخش خصوصی، محصولات جانبی پویانمایی را تولید می‌کنیم.

همچون «حمله به آچ ۳»، «مریم مقدس» و «ملک سلیمان» را داشته است.

برای درک موضوعات امروزی می‌بایست رویکرد ترکیبی را در پیش گرفت و از تحلیل‌های تک ضلعی به سمت تحلیل های چندضلعی و چندعاملی(multifactorial) تغییر وضعیت داد.

علیرضامحمدلو، طلبه سطح خارج و دکتری فلسفه علوم اجتماعی در باب موضوع حجاب هم در درک و توصیف مساله و هم در تحلیل ماهوی و دست آخر نیز در فاز تجویز و ارائه هم از نگاه بایستی ابعاد متنوع و متکثر مساله را مدنظر قرار داد و علاوه بر اتخاذ موضع درست و جامع، در ساخت اجتماعی و نخبگانی و عمومی نیز به یک تفاهم و درک بین الازدانی تم انجامید.

آنچه که از چستی عفاف و حجاب بر می آید و با بررسی منابع و مبانی دینی و همچنین تحقیق پیرامون مسائل اجتماعی و نتایج دالات‌های فرهنگی و سیاسی این موضوع به نظر می‌رسد، این است که حجاب و عفاف را می‌توان از چهار منظر اعتقادی و اخلاقی و حقوقی و فرهنگی بررسی کرد و متناسب با هر منظر و پرسیکتیو هم حکمی را در تکمیل احکام دیگر صادر نمود. در واقع حجاب را از منطری می‌توان یک اعتقاد و باور تلقی کرد. جهان بینی یک شخصی است که تعیین می‌کند چگونه زیست فردی یا اجتماعی داشته باشد و در واقع چگونه اندیشیدن در ساخت باورهای بنیادین شخص در نوع پوشش و تعاملات او نقش جدی و موثر دارد. ضلع دوم

تدوین سند راهبری و راهبری انیمیشن کشور یک ضرورت است

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی؛ تدوین سند راهبری و راهبری انیمیشن کشور با همکاری هنرمندان صنعت پویا نمایی برای توسعه و رفع مشکلات یک ضرورت است. حجت الاسلام و المسلمین خسروپناه، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی در نشست «تحلیل وضعیت پویانمایی در ایران؛ مشکلات و راهکارها» که با حضور صاحب‌نظران و فعالان عرصه پویانمایی همچنین سازمان‌های فعال در حوزه انیمیشن کشور برگزار شد با بیان این مطلب اظهار داشت: تولید سند راهبری و راهبری در موضوع انیمیشن کشور، می‌تواند همانند یک نخ تسبیح، موضوعات متنوع مرتبط با این هنر- صنعت را در یک ساختار، سیاستگذاری کند.

خسروپناه بر لزوم تجمع تجربه‌های تولیدی، علمی و مدیریتی در تدوین این سند تأکید کرد و گفت: می‌توان با تشکیل یک گروهی از مدیران اجرایی، فعالان علمی و تولیدکنندگان انیمیشن، مقدمات تدوین این سند را فراهم کرد و دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز همه حمایت لازم برای تدوین و در نهایت تصویب این سند را انجام می‌دهد.

وی با اشاره به اینکه در حوزه هنر آن‌طور که شایسته است به فکر زیرساخت‌ها نبوده‌ایم، افزود: سرفصل مشترک همه موضوعاتی که در این جلسه بیان شد، سیاست‌گذاری است که در قالب سند ملی پویانمایی و انیمیشن باید راهبرد و راهبری آن مشخص شود.

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی گفت: پیشنهاد می‌کنم بر مبنای ساختار انجمن معظم رهبری، در جلساتی که اهالی عرصه پویانمایی داشتند، همچنین بر اساس کاری که مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی که اسبیهای پویانمایی را بررسی و راهکارها را اعلام کرده است، سند ملی پویانمایی آماده شود و تکالیف دستگاه‌ها در این موضوع مشخص شود. بعد از آماده‌سازی سند دستگاه‌ها نمی‌توانند از اجرای آن فرار

محسن علی‌اکبری تهیه‌کننده فیلم سینمایی «تامیرا» به مشکلات تأمین مالی این فیلم اشاره داد و می‌گوید: هدف‌مان جشنواره نیست و به پایان رسیدن فیلمبرداری و تولید آن تا پایان سال به تأمین هزینه‌ها و بحث مالی آن برمی‌گردد. «تامیرا» نام فیلمی است که از مدت‌ها قبل خبرهایی درباره ساخت آن منتشر می‌شد و حتی چندی پیش نام محمدحسین لطیفی به عنوان کارگردان آن به میان آمد- چرا که از ابتدای مطرح شدن نام «تامیرا» گفته می‌شد شهریار بحرانی قرار است این فیلم را کارگردانی کند. محسن علی‌اکبری تهیه‌کننده این فیلم سینمایی به خبرنگار تسنیم گفت: قرار است با شهریار

روزنامه صبح ایران / سال دهم - شماره ۱۲۹۱

۲۰ آبان ماه ۱۴۰۲ / با ما همراه شوید

www.serajonline.com @serajname

فرهنگ و هنر

حیاء (حیای مذموم و ممدوح)

حجت الاسلام دکتر مجتبی خندان

بگوید یا خموشی گیرد.

«علی بن ابراهیم عن ابیه عن ابی عن امیر عن إسحاق بن عبد العزیز عن زرارة عن ابی عبد الله علیه السلام قال: جات فاطمة علیها السلام تشکو الی رسول الله صلی الله علیه و اله و سلم بعض أمرها فأطأها- رسول الله صلی الله علیه و اله و سلم کریسة (الکریسة: مفر الکراسه و هی الجزء من الصحفة. و فی بعض النسخ: کریسة) آی لوجا) و قال تعلمی ما فیها فإذا فیها من کان یؤمن بالله و الیوم الآخر فلا یؤذی جاره و من کان یؤمن بالله و الیوم الآخر فلیکرم ضیفه و من کان یؤمن بالله و الیوم الآخر فلیقل خیرا أو لیسکت» (کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی (ط - الإسلامیة) - تهران، چاپ: چهارم، ۱۴۰۷ ق؛ ج ۲، ص ۶۶۷)

این استاد حوزه علمیه قم در بیان ادبانه کرد: پس

حیا و خجالت کشیدن از بیان حق، منفی است؛ اما این صف در زندگی و در وجود حضرت زهرا سلام

الله علیها وجود نداشت.

دومین حیای مذموم، حیا و خجالت کشیدن از اتفاق کم است.

استاد مجتبی خندان به حیا و خجالت کشیدن از اتفاق کم به عنوان دومین حیای مذموم اشاره و گفتار نشان کرد: انسان نباید از بخشش کم حیا کند و خجالت بکشد. امیر مؤمنان علی بن ابی طالب علیه السلام در نهج البلاغه تشریف می فرماید: از عطای اندک حیا ممکن، که نوید کردن کمتر از آن است.

«وق قال علیه السلام: لا تستنج من إعطاء القلیل فإن الحرمان أقل منه» (شریف الرضی، محمد بن حسین، نهج البلاغة (اللمحی مالمج) - قم، چاپ: اول، ۱۴۱۴ ق؛ ج ۱، ص ۲۹)

وی افزود: در آن زمان بسیار مهمی است؛ حضرت زهرا سلام الله علیها هیچ وقت از اتفاق کم حیا نمی کردند؛ حضرت زهرا سه روز روزه گرفتند؛ اما هر سه شب، افطار مختصرشان را به همراه دیگر اعضای خانواده به عنوان انفاق، به مسکین و یتیم و اسیر دادند و به این ترتیب آیت نجات سوره انسان نازل گردید؛ از جمله این آیه شریفه: إِنَّمَا تَلْعَفْکُمْ لُؤْغُهُ لَهِ لَ تَرْبِیْهُم مِّنْکُمْ جَزَاءً وَ لَا تَشْکُرُوا (انسان، ۹)

این استاد سطوح عالی حوزه علمیه در ادامه بیان کرد: این حربه شیطان است که انسان به خود

بگوید: من بولم کم است پس دادن و ندادن آن فایده ای ندارد؛ باید دانست که خواندن متعال نیات را خیلی مهم می داند.

سومین حیای مذموم: حیا از کار و تلاش

استاد مجتبی خندان در ادامه گفتگو با خبرنگار پایگاه اطلاع رسانی نشست دوره ای استاید به حیای از کار و تلاش به عنوان حیای مذموم اشاره و خاطرنشان کرد: این مذموم است که بگوید احیات این کار، کسر شأن من است؛ چنان چه جهت درسم که بهترین تفریح، کار است. وی افزود: امیرالمؤمنین علی علیه السلام از کنار شخصی عبور کرد که در حال کشدن قنات بود؛ حضرت امیر علیه السلام به او فرمود: آیا می خواهی که من تو کمک کنم؟ آن مرد گفت: آقا خیر خیلی ممنون؛ چه کسی بهتر و پر کارتر از شما؛ حضرت امیر سلام الله علیه تا ظهر مشغول فخر شد؛ و هیچ ابایی از انجام این کار نداشت. حضرت زهرا سلام الله علیها نیز از کار و تلاش هیچ وقت حیا نکرد و فرمود که کسر شأن من است؛ و گفت من من دختر پیغمبرم، پس این کار را نمی کنم.

این استاد حوزه علمیه قم اضافه نمود: این جباهی بود که نشانه ضعف است؛ و هیچ یک از اینها در زندگانی حضرت زهرا سلام الله علیها مشاهده نشد.

حیای ممدوح: حیای از عصیان الهی

وی در ادامه بیان کرد: همان‌طور که بیان شد، حیا بر دو قسم مذموم و ممدوح است؛ به برخی از انواع جباهای مذموم اشاره کردید، در مورد جباهی که در نشانه قوت و معاضی است، جباهی است که باید در قنات گناه و مغایرت الهی نباشد تا بنشین.

حیا (راه راز افزایش حیا) «قسمت دوم»
حال رح رفع بی حیایی، هم اجتماعی و هم فردی است؛ در بعد اجتماعی، به اجتماع و حکومت و نظام مربوط است؛ آقایی که در رأس نظام هستند، باید که نظر داشته باشند؛ حیا چه الگوهایی را در جامعه ایجاد می دهند و باید سبک ایرانی و اسلامی حفظ شود؛ برخی بزرگان دست من نیست؛ وقتی یک خاتم برای تهیه لباس به پاساژ می رود و نمود درصد مغازه ها یک مد را انتشار می دهند، به عنوان تنگنا در می آید؛ این امر دست حکومت و دولت است.

استاد مجتبی خندان در قسمت دوم گفتگو با خبرنگار پایگاه اطلاع رسانی نشست دوره ای استاید، خاطرنشان کرد؛ باید به این نکته توجه نمود که چه راه هایی برای ایجاد حیا وجود دارد؛ لازم به ذکر است که جواب به این سوال را باید در چند سطح بیان کرد؛ برخی از افراد هستند که تنها با یک روایت، تلنگر می خورند؛ به عنوان مثال به این روایت می توان اشاره نمود؛ جوانی از امیر مؤمنان علیه السلام پرسید: آیا اجازه دارم که به زنان دیگر نگاه کنم؟ حضرت علیه السلام به پاسخی دقیق فرمود: آیا دوست داری کسی مثل تو به همسران و مادر و خواهرت نگاه کنی؟

وی در ادامه بیان کرد: اگر قضیه حادتر است، وضعیت وخیم تر خواهد بود؛ اما باید دانست که بحث حیا قبل از بحث روائی، بحث عقلی است. حضرت علیه السلام فرمود: چند چیز موجب بی حیایی است؛ به طبع اگر مقابل این حرکت را انجام دهیم، موجب ایجاد حیا می شود. برخاستن لباس های نازک نشانه حیای کم است.

این استاد حوزه علمیه قم در ادامه بیان کرد؛ راه حل رفع بی حیایی، هم اجتماعی و هم فردی است؛ در بعد اجتماعی، به اجتماع و حکومت و نظام مربوط است؛ آقایی که در رأس نظام هستند، باید در نظر داشته باشند که چه الگوهایی را در جامعه انتشار می دهند و باید سبک ایرانی و اسلامی حفظ شود؛ برخی چیزها دست من نیست؛ وقتی یک خاتم برای تهیه لباس به پاساژ می رود و نمود درصد مغازه ها یک مد را انتشار می دهند، به تنگنا در می آید؛ این امر دست حکومت و دولت است.